

1869-11-08

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Carl Jacobsen

FAKTA

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Modtagersted:
Burton-on-Trent

Emneord:
Carlsberg, Industriel arkæologi,
Mellembryggeriet,
bryggeriindretning,
bryggeriteknologi

DOKUMENTINDHOLD

J. C. Jacobsen sender tegninger af Mellembryggeriet til Carl. Om vandsforsyning og tilkørselsforhold.

TRANSSKRIFTION

d 8 Novbr 1869.

Kjære Carl !

Hermed sender jeg dig efter Løfte en Grundplan med fuldstændigen Nivellement af Dybderne, hvortil der har været gravet, saa nøiagtigt angiven, som det nu lader sig gjøre. Nogle Steder ligge Sand- og Leer- Gravene med Bunden blottet, men de fleste Steder er der fyldte løs Jord og Leer deri i høist forskjellig Tykkelse.- Centralpunctet feo det nye Anlæg bliver Brønden, som jeg lader grave i et fast Leerlag, hvor man vil være fri for Flydsand, paa det paa Planen betegnede Sted, hvor der allerede er udgravet til -12 Alen.Dersom vi faae samme Vand og Vandstand som i min dybe Brønd, vil den høieste Vandstand i den nye Brønd blive 16 Alen under Nulpunct. Pumpen maa altsaa staae langt nede i Brønden og Dampmaskinen anbringes saa nær, at selve Maskinens Axe om muligt kan forlænges ud over Brønden.- Dampmaskinen antager jeg bedst kan anbringes i den nærmeste Deel af Bryggerihuset B paaPaa langs: Planens Maalestok er 2 Milimeter = 1 Alen.Høiderne angivne i Alen.

den faste Grund, som dér findes. Denne Bygning har jeg tegnet saa rummelig, at deri, om behøves, kan anbringes et dobbelt Apparat til 40-50 Tdr. Øl i hvert.- Ved Siden af B har jeg tegnet et Køllehuus C, ligeledes saa stort, at det kan rumme Køller til 15,000 Tdr Malt og i Midten af C vil jeg foreslaae Dig at bygge Skorstenen, som dér faaer fast Grund. Det fordyrer ganske vist det første Anlæg, at bygge disse 2 Afdelinger saa rummelige, men dersom mit Ønske og Haab om en fremtidig Udvidelse gaaer i Opfyldelse, vilde det koste meget, at udvide disse Bygninger. Skulde det vise sig at Anlægssummen efter nøiagtige Overslag bliver mig for stor, maa vi indskrænke disse Bygninger til det for Øjeblikket fornødne. Bygningen A til Gjáringshuus og D til Malthuus ere maaske ogsaa lidt større end fornødent, men jeg har nærmest tegnet dette Udkast for at gjøre mig en Forestilling om hvorledes det første Anlæg kunde bygges som en Deel af et fremtidigt Hele. Det første Anlæg er betegnet med hele røde

Linier, den

forventede Udvidelse med puncterede, røde Linier og den størst mulige Udvidelse, som Pladsen tillader, med blaae Streger.-I E har jeg tænkt mig Udvidelsen af Svale- og Gjæringsrum. I F Oplagskjelderen og derover Maltmagazin, I G forstørret Malteri og derunder, som under D, en Kjelder til Øl. Naar Malteriet skulde udvides til 15000 Tdr, (12 Dages Maltning), vilde alle 4 Etager, d.e. 4 x 80 x 24 Alen, behøves til Maltplads og der maatte i saa Fald bygges et særskilt Kornmagazin H med Støbkarsrum J.- En tilsvarende Forøgelse af Lagerkjelderen i bequem Forbindelse med Gjæringslocalet vilde kunne faaes i K og L.-En ikke ringe Vanskelighed ved denne Grund er det stærke Fald af c 18 Alen fra Carlsberg Veien til Veien, der skal føre til Forbindelse med Vesterbro.- Byg og Kul kunne neppe Kjøres opad Bakke fra den østlige Side, men maa kjøres om ad Carlsberg Veien og ned til Bryggeriet fra Vest af.Øllet maa kjøres til Byen ad veien til Vesterbro og Mæsk

vil deels blive afhentet fra Valby, d.e. fra Vest, deels fra Kjøbenhavns Omegn, d.e. fra Øst. Men i hvert Fald maa man kunne køre med tomme Vogne og lette Læs fra den øverste til den nederste Deel af Gaar(d)spladsen og omvendt.- Naar man lægger Gjennemkjørselen i Bryggeriet under Mæskekarret i Høide med O, vil man med en Stigning af 1:15 komme op til + 4 ved den vestlige Ende af Malthuset og ned til -5 ved det sydøstlige Hjørne af Lodden, hvorfra man da kan dale ned til -9 ved det nordostlige Hjørne, hvor Veien begynder.- Da der, som Du seer, har været udgravet meget dybt paa det Sted, hvor Gjæringshuset vistnok maa ligge, tænker jeg, at man under dette Huus bør bygge 2 Etager Kjeldere, hver c 5 Alen, fra - 10 Alen til 0, hvoraf den øverste Kjelder kommer til at ligge helt over Jorden mod Øst. Disse dobbelte Kjeldere kunne da i sin Tid fortsættes under E, F. og L. Under Malthuset maa man næsten overalt lægge Grunden i rigelig 5 Alen under 0.

II

og man kan saaledes benytte det nederste Rum som en Forlængelse af den øverste Store Kjelder ved en hvælvet Passage under den dybt liggende Side af Bryggeri- og Køllehuset.- Den næste Etage i Malthuset, fra 0 til + 5, bliver halvt Kjelder og

fortrinlig til Maltning i Forbindelse med 2 Etager derover. Over disse maa endnu bygges 1 Etage til Kornloft, der i sin Tid kan benyttes til en 4de Maltplads, hvormed det hele Maltgjøring kan blive fortræffeligt concentreret og Kornmagazinet med Støbkarsrum kan da, ligesom hos mig, bedst faae Plads ved Siden af Malthuset, ligefor Midten deraf.- Efter min Erfaring er et Malthuus af 24 Al indvendig (selv 26 Al) ikke for bredt, hverken hvad Lysning eller Ventilation angaaer og jo bredere det er, destomindre Indflydelse har den ydre Temperaturs Afvexlinger.- Hvad jeg er i størst Tvivl om, er Antallet af Etager i Gjæringslocalet, thi jo mere jeg tænker derover, desto betænkeligere forekommer det mig at lægge Gjæringslocalerne paa engelsk Viis og paa Lofterne, navnlig saalænge Anlæget

ikke er meget stort. Jeg frygter for, at de smaae Gjærings Kar, endsige Casks, ville paavirkes altfor meget af Sommervarmen og Vinterkulden. En anden Uvished jeg svæver i, er Inddelingen af Store Rummet med Søiler eller Piller. Den Opstabling af 10 Rækker Porterfade, som Du har beregnet, er ganske vist den, som svarer bedst til engelske Forhold med Lagring paa selve Foustagen hvori Øllet exporteres, men denne vil ikke kunne anvendes til Øl til home consumption og den kræver en uforholdsmæssig Mængde Søiler og Dragere, nemlig 4 Rækker mellem 5 Gange, da der ikke kan staae Søiler midt i Gangen.- Naar en Deel af Øllet oplægges paa Større Fade til Omtapningen, kunde man vel dele Store Rummet i 4 Afdelinger med 3 Rækker Søiler ?- Det " danske hvidt Øl", som Du vistnok i Begyndelsen maa brygge Noget af, har at komme i Gang, bringes i Gjæring i Kar ved c 20 R, men efter nogle faa Timer, naar det begynder at gaae i Krøller, fades det paa $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{8}$ Tønder, der ligge paa de lange Houge, hvori Skum og Gjær flyder ned og efter at det

har gjæret i knap 24 Timer og gjentagende er bleven opfyldt, er Gjæringen tilende og Øllet bliver da strax bragt i de samme Foustg til Kunderne, der ere vante til at Øllet er klart til Aftapning efter 48 Timers Forløb.

Dette Resultat kan kun lykkes, naar de smaae Foustg, hvorpaa Gjæringen foregaaer, ligge i et tempereret Locale af 10-13 R. og dette Øl maa derfor vistnok behandles i den øverste Kjelder.- Jeg haaber imidlertid at det ikke skal vare altfor længe, at Du maa

følge denne Methode (bedst var det, dersom den ganske kunde undgaaes). Det Øl, som Du skulde indføre her hjemme og strax maa falbyde Noget af bør være gjæret langsomt, som Ale, men ikke med saa stor Attenuation, thi Publikum vil have en fyldig Smag.- Det maa være godt rensed ved Eftergjæring og Lagring paa selve Bryggeriet i 1 à 2 Maaneder og - det maa være billigt. "Hvidt Øl" sælges nu til 3rdl, 4 rdl og 5 rdl pr. Tdr, med en Procentstyrke i Urten af 7, 9, 11, à 8, 10, 12 %.- Naar det skal holdes paa Lagre 1-2 Maaneder, vil det selv-

følgelig blive noget dyrere, eller det maa gjøres saameget tyndere, at det kan leveres til de vante Priser.- Dette troer jeg nok kan lade sig gjøre til 5 rdl pr Tdr og maaskee til 4 Rdlr, men neppe til 3 rdl, da dette vilde blive altfor tyndt.- Disse Ølsorter maae fremtræde under et nyt Navn. Jeg har tænkt: "Bord-Øl" Nr 1-2.-Dernæst maa Du brygge noget bedre Øl til Hjemmebrug og især til Provindserne, enten "Ale" eller "Engelsk Øl" osv, deels "mildt" eller "sødt" deels "bittert", som kan koste 6 à 8rdl pr Tdr og være lageret i c 2 Maander; og endelig "Export Ale" og Porter.- Hvor meget Du vil kunne afsætte af hver Sort, er jo umuligt at beregne, men i Førstningen vil din Hovedafsætning sikkert blive af de billige Ølsorter. Selv i velhavende Familier betragtes bayersk Øl som en dyr Luxusartikel, men paa offentlige Beværningssteder søges af ikke Faa netop Luxusartikler, f. Ex Strong-Ale.

III

Jeg vilde gjerne, baade for min egen Skyld og for at Bekjendte i en efterhaanden videre Kreds kunde blive fortrolig med de engelske Ølsorter have snarest muligt noget af Bass's Ale af forskjellig Slags herhjem, enten i Faustg eller i Bouteiller, navnlig mild Ale (er der flere Sorter deraf ?), India Ale til Export og home consumption og det deilige Strong-Ale No. 1 som vi smagte paa Bryggeriet, brygget sidste Januar.Send mig ½ eller 1/1 Barrel af hver, eller Faustg med Halvflasker. Om det bedst kan sendes via London eller Hull eller Leith maa Du selv erkyndige dig om. Jeg har nylig sendt Theilmann en Vexel til at betale hvad Du trækker paa ham deels til dit eget Brug, deels til Indkjøb til mig.-Jeg har i Aften faaet Brev fra Rullf at de bestilte Flasker fra Leith ere ankomnePaa langs: Jeg har betsilt "Dagbladet" tildig, som nu skal blive sendt ugentligs. 10ligeledes ere Planterne fra Lawson komne, men han melder Intet om Øllet fra Younger; men det kommer vel næste Gang.

Jeg har lyst til at malte et Part Byg fra Tydskland, deels af det berømte Saale Byg, deels Olderbruck og har derom skrevet til Pontoppidan, som har sendt mig Prøver af forskjellige Slags.- Det er mærkeligt saa melet som Saale Bygget er i Kjernen i Sammenligning med vort, men det er ogsaa uhyre dyrt, omtrent 9 rdlr pr Tdr! - Oderbruck Byg er ikke meget dyrere end vort, c 6½ Rdl..Jeg vil dog tage 2-300 Tdr af hver Slags. Naar det kommer, vil jeg naturligviis malte det med al mulig omhu, langsomt og langt. Desuden vil jeg søge at faae baade det og noget af vort eget analyseret paa Landbohøiskolen for at faae Vished om der er en virkelig Forskjel i Mængden af Quælstof. Hvorledes er Priserne paa de forskjellige Slags fremmed Byg i Burton ?

[På langs]

Hermed maa jeg slutte. Lev vel ! Din Jacobsen

8/169 ②
11

8 Maart 1869.

C.M. *Fr*
Kjære Carl!

Jeg sendt sendte jeg dig i efter løften en
Grundplan med fuld Maalemaa's Dimensioner
af Dybdarna. Jaadit det var næret gramet,
for uiaaglegt augimer, som det nu lader sig
gjøre. Nogle Steder ligger Sand- og Læs-
grænser med Grænsen klattet, men da fløden
Steder er det sjældt, lød Jant og Læs deri
i Jætte fauldgeilig Eftersigt. — Centralpunktet
for det nye Anlæg bliver Grænsen, som jeg lader
grænse i at føde Anlæg, som man vil naar for
for sig Vand, som det som fløden betynde Sted.
Som det allerede er udgravet til 1/2 Alen.
Derfor vi faar faar Sand og Sandvand
samt i min dybe Grænd, med den færdige Sand.
Sand: den nye Grænd bliver 16 Alen under
Punktet. Jænger man alle de faar lufte
samt i Grænsen og Jængermaasien anbringer
for det, at som Maasien Alen om muligt
den forlænges ud over Grænsen. — Jæng-
maasien anbringer jeg bedst den anbringer i
den næreste Del af Grænsen som du

Planen Maalemaa's 2 Millimeter = 1 Alen.
Jængermaasien = 1 Alen.

Den første Grund, som der findes. Den
Bygning som jeg tegner som rimelig, at den
anbefales, kan anbringes et dobbelt Apparat
til 40-50 Tdr Sk. - Med Bunden af
B som jeg tegner et Løbskæmpe C, ligledes
som først, at det kan rumme Løbs til 15,000 Tdr
Kvæ. og i Midten af C vil jeg foreslaa sig
at bygge Kærstuen, som der saasat først Grund.
Det første gaaer med et første Anlæg, at
bygges det 2. Afdelingen som rimelig, men
derfor med første og saasat en formentlig
bedre middel gaaer. Gennem det vilde det
Løbs meget, at indvise det Bygningen. Med
at vise sig et Anlægsummen efter visse
Anlæg vilde mig som først, men vi indvise
det Bygningen det et som første formentlig
Bygningen A til Bygningen af D til Kvæ.
Jens en anden og som det første og formentlig.
men jeg som rimelig tegner et et det første som
at gøre mig en Forstilling om første
det første Anlæg Løbs bygges som en del
af et formentlig Jala. Det første Anlæg
er tegnet med Jala røde Løbs, den

færmulade Admiralpa med pænterend, såde
Linné og den stærk ædelige Admiralpa; færm
fladsm tilladde, med blaa Morgen. —
H. E. for mig kaudt mig Admiralpa af Præs-
og Gjæmings reiser; H. J. Orlogshjælper og
Lægenes Maltmagazin, H. G. forstærket
Maltmag og Drumder, færm under D. en Zjeldes
til fl. — Naar Maltmag frilids udvidet
til 15000 Eds, (12 dages Maltning), med alle 4
flager, d. s. 4x 80x 24 Aln, besjænt til
Maltmag og den maatte i færm Sold bygger
et forstærket Lægemagazin H. med Hælsarbeid
J. — for tilførsels Lægemag af Lægemag
i begynde Luftendelse med Gjæmings localit
med Timen faar i K. og L. —
for ikke ring Kaustlyf med denne Grund
et de stærke Sold af i 18 Aln for Carlsberg
Waier til Waier, der hal færm til Luftendelse
med Westerbo. — Byg og Sul Timen maatte
Gjæmt og ad Carls for den østlige Side, men
maa Gjæmt om ad Carlsberg Waier og ud til
Byggeriet for Wast af. Spillet maa Gjæmt
til Byg ad Waier til Westerbo og Wast

mit Deelt blivne affrentet fra Valby, 1. a fra
Købt, Deelt fra Ljæbenfaar og Quagen, 1. a fra
flb. Men i saart Tald man man Linn
Ljæben med Linnus Hagen og Lilla Løst
fra den æmeste til den nedste Deel af
Gaardyladen og aumant. — Naar man
lægger Gjæmtehyndelen i Liggemid under
Møkket; ja det med O, vil man med en
Mængde af 1:15 Linnus og til + 4 med den
restlige Lede af Maltstjævet og med til % 5
med det sydelige Ljæben af Ladden, saasaa
man da den Lede med til % 9 med det nord-
østlige Ljæben, saar Herin begyndes. —

Da det, som du selv har været indgaaet
med at sige, som det er, saar Gjæmtehyndelen
indstaaet man ligger, saar jeg, at man under
denne Lede kan lægge 2 flays Ljæben, saar
i 5 Alen, fra % 10 Alen til O, saar den æmeste
Ljæben (med flb) Linnus til at ligger fælt
med Ljæben. I det Ljæben Ljæben Linnus
da i sin Tid fastholdt under E. J. og L.
Under Maltstjævet man man resten aumant
lægger Quinden i rigelig 5 Alen under O.

II ^{8/11 69} (6)
ag man kan saaledes bruge det vedrorende
denne saer en Saerlaegelse af den ansatte
Store Sjældes med en smaalst faste indtægt
den dybt liggende Side af Lignings- og Tølle-
Sjæld. — Den næste Flage, Mathesius,
for 0 li + 5, bliver Jalat Sjældes og
særlig til Mathesius; Læseindtækt med
2 flages Drømmes. Over disse man endnu
lægges 1 flage til Saerlaest. Der i sin Tid
kan bruges til en 4de Mathesius, som
til Jule Mathesius kan blive særskilt
særskilt og Saerlaest med Skatte-
man den da, ligesom for mig, best. saer
plads med Side af Mathesius, ligesom Mathesius
drøft. — Efter min Forsøing er at Mathesius
of 24 li indsendt (Jule af 26 ar) for best.
saerlaest Ligning eller Skatteindtækt angaaende
og jo hændes det er, Saerlaest den Saerlaest
for den ydre Temperatur Afregning. —
Jad jeg er i stærk Trængsel, er Antallet
af flage: Gjæringi læstet, og jo man jeg
læstet Drømmes, dero betændeliges saerlaest
til mig at læge Gjæringi læstet som angaaende
Hjert og yre Læstet, særlig saerlaest Antallet

Det er meget godt. Jeg frygtede for, at de
 sunde Gjærings Læs, endige Casks, ville gaa ind
 altsammen af Sammensætningen af Vindens Læs.
 For anden Hælsed jeg tænkte i, at Uddraget
 af Store Sæmmer med Pæls eller Jæls.
 Den Ogskilling af ^{10 Læs} pæls, som de Læs
 karene, er gaaet med den, som pæls er
 til næste Læs med Lægning paa selve Sæmmer
 Jærs. Skil at opstøvet, men den med alle Læs
 summer til se til hove consumption af den
 Læs en inforsaldsmæssig Mængde Pæls og
 Dragere, nemlig 4 Læs, ^{med 5 Gange} da de alle Læs
 Pæls med i Gange. - Naar en Delt af Skil
 og Lægning paa Store Læs til Omlægning, Læs
 man med alle Store Sæmmer i 4 Omlægning
 med 3 Læs Pæls? -
 Det "danske Smilt se", som de mistet i
 begyndelsen var krogge Nagel af, som at
 Læs i Gang, bringer i Gjærning i Læs med
 i 20° R, men efter nogle få Læs, naar det
begynder at gaa i Trælle, fader det paa 1/2,
 1/4 og 1/8 Læs, der ligger paa de lange Jærs,
 Jærs Kær og Gjer flyttes med og efter at det

Det er meget godt. Jeg frygtede for, at de sunde Gjærings Læs, endige Casks, ville gaa ind altsammen af Sammensætningen af Vindens Læs.

Jes gjænt i Luag 24te timen og gjæntlagende er
bleven afkjølt, og Gjærningen blænder og flid
blænder da prag bragt i de samme Luag til
Tændrør, der som maade til at flid er
blænt til Afhænging af 48te timen Tændrør.

Alle Løstallet kan kun liden, naar de samme
Luag, Jaegeren Gjærningen forogaaes, ligger i et
Luagkonert Løstallet af 10-13° R. og alle flid
maa drages mestest befandtes i den anden
Tændrør. - Jeg Jacobs imidlertid at det alle
skal naar allede ligger, at de maa følge den
Mesteste (hvilket naar det, drages den ganske liden
indgaaes). Det flid, som den Tændrør indfær
for Gjærningen og prag maa følgende pragt af
liden maa gjænt Luagfær, som alle, maa alle
med for det Alkumination, til Tændrør med
Jama en flidig Luag. - Det maa naar gælt
mestest med flidgjærning og Luagning yde flid
Luagkonert. 1 à 2 Maanedes og - det maa
naar liden. - "Jmidt flid" følger maa til gælt,
4te og 5te pr. C^o, med en frægtflid i liden
af 7, 9, 11 à 8, 10, 13%. - Naar det skal
fæltes yde Luag 1-2 Maanedes, med det flid.

fulgtelig blinn uagel Dyrren, eller det maa
gjæms saameget kjæden, at det kun laaant
til den gamle Jæfæst. - Ditt laas jeg nok
kun lade sig gjæms til 5te pr Ede og maa den
til 4 Rødr, men uagge til 3te, da dette
milde blinn althas kjæst. - Ditt Skjænter
maa fremkorte indes at uigb Nomen. Jeg
Jas Laab: "Coar-æ" N° 1-2. -

Dronest maa du bygge uagel lade Sk
til gjæmsbring og ifær til fremtiden.
enten "Al" eller "Lugelsk Sk" afn, Delt
"midt" eller "fæst", Delt "heltet", som
den koste 6 i 8te pr Ede og maa laget
i i 2 Maaned; og endelig "Lugelsk Al"
og Jæfæst. - Jæfæst du mit Linn
affætte af Jæfæst, so jo miniligt at bygge,
men i Læstingne mit din Jæfæst affæsting
fæst blinn af de hillege Skjænter. Ditt
i melfæst Dæstling betragtes hærsk
Sk som en Dyr Læsting artikl, men gaa
affæsting Læstingstades Jæfæst af det som
netop Læsting artikl, f. g. Strong - Al.

III 9/69 (C)

8.11

C.M.

Jeg har bestilt "Lagblad" til dig, som er det aller første udgavet

Jeg vilde gjerne, baade for min egen
lyst og for at betynde i en raskhed
midre Endt kunde blien fastelig und
de engelske Plantes som først vilst
maget af Basi's Alle af forskjellig
Plas Joffren, uden i Saufy eller i
Cantillon, nemlig mildt Alle (as des
flere Jantes Jant²), India Alle de
Jegant og home consumption of det Indes
Strang- Alle N° 1. som ni første som
Lagblad, bygget siden Januar.

Send mig 12 eller 11 Barrel af Jant,
eller 1 Saufy und fulstaktes. Om det
bedst kan sendes via London eller Hull
eller Leith som du selv vilst indse dig om.
Jeg har nemlig sendt Theilmann en Krig
til at betale Jant du bettes som Jant
Jant til det eget Løng, Jant til Tøng
til mig. —

Jeg har i Alfen først Løng som Ruff
at de bestille Jant fra Leith som anten

lignende en Plantagen fra Laurus Baum,
men som kaldes Tulip an Plant fra
Younger; men det Laurus med andre Gænge.
Jag som Lyg til at være at Plant
Lign fra Egideland, dets af det bærrende
Saale Lign, dets Oberbrücke og som Ireen
somat til Pantoppidan, som som sandt mig
früms af forskjellige Plags. - Det er
mesteligt som kaldet som Saale Lign
er i Tjivum i Tammaligum og nord,
men det er ogsaa i Sjere Lyg, antant
gode og etc! - Oberbrücke Lign er ikke
meget Sjere og nord, i 6 1/2 Rth.
Jag vil dog tage 2-300 Eds af som Plags.
Men det Laurus, vil jeg naturligvis være
det med at være Omsig, langsomt og lang.
Det er mig vil jeg sige at som haad det og
taget af nord og et analytisk som Landeo.
Lignelsen som at som til det som der er en
midelig Lignelse i Mængden af Gyalhof.
Lignelsen som som som den forskellige Plags
somat Lign i Rosten?

Jeg vil
Lignelsen
Lignelsen